
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אמנות-נכות ותיאטרון קהילתי - 3235

תאריך עדכון אחרון 08-09-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2024

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב נירה מוזר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: nira.moser@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק במפגש בין תיאטרון קהילתי לבין מוגבלות. נדון בתיאטרון קהילתי כפרקטיקה אמנותית המספרת את סיפורה של קבוצה-קהילה-חברה. נתמקד ביצירה תיאטרונית בקרב קהילות שונות של אנשים עם מוגבלות. נרחיב את הדיון לגילויים של אמנות-נכות בפרפורמנס, במחול ובמגוון זירות אמנותיות. נעסוק במתחים ובכוחות הטמונים בתיאטרון קהילתי ובאמנות-נכות, על רקע תהליכים של שינוי ותסיסה חברתית. נחשוף פוטנציאל חתרני הטמון בעשייה אמנותית ככוח מניע לשינוי. החקירה בקורס תתבסס על גישה ביקורתית למוגבלות, בהקשר סוציו-תרבותי ואמנותי.

מטרות הקורס:

- הכרות עם תיאטרון קהילתי ככלי להעצמה ושינוי חברתי
- חשיפה לחשיבה ביקורתית על מוגבלות, דרך אמנות-נכות
- חשיפה לממד של אקטיביזם חברתי המתקיים ביצירה תיאטרונית בקהילה ובאמנות-נכות (Artivism)

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לזהות סוגיות מרכזיות הקשורות בתיאטרון קהילתי ובאמנות-נכות
- לנתח טקסט בימתי הנוצר בקהילה של אנשים עם מוגבלות

דרישות נוכחות (%):

חובת נוכחות והשתתפות פעילה בכל השיעורים. כל היעדרות צריכה להיות מוצדקת. היעדרות שאינה מוצדקת ו/או מאושרת מבעוד מועד תגרור הורדת ציון.

שיטת ההוראה בקורס: - הרצאה, צפיה, דיון, משחק (playing, משחקי תיאטרון).
- [במידת האפשר] מפגש עם יוצרים ופעילים חברתיים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

[נתון לשינויים]

- א. מבוא: מהו תיאטרון קהילתי
- ב. תיאטרון קהילתי בישראל
- ג. בין טיפול לאקטיביזם
- ד. חשיבה ביקורתית על מוגבלות דרך אמנות-נכות
- ה. פרפורמנס של מוגבלות
- ו. מתחים וסוגיות נבחרת בתיאטרון של אנשים עם מוגבלות
- ז. סיכום והגשות

חומר חובה לקריאה:

פרקים נבחרים מתוך הספרים. נתון לשינויים

א. מבוא: מהו תיאטרון קהילתי

-Stuart Fish, Amanda, and Thompson James eds., *Performing Care New Perspectives on Socially Engaged Performance* (Manchester: Manchester University Press, 2020).
-ארטו, אנטונון, התיאטרון וכפילו, תרגום: אוולין עמר (תל-אביב: בבל הוצאה לאור וביתן הוצאה לאור, 1995).

-ברכט, ברטולד, "מתוך האורגנון הקטן", תיאטרון 5 (1963), עמ' 33-35.

ב. תיאטרון קהילתי בישראל

-יונה, יוסי [*הפרק נכתב בשיתוף נפתלי שם טוב], "חתרנות בשדה התיאטרון: בין רב-תרבותיות לשוויון רדיקלי", מיזוג אופקים: מופעים של הפוליטי בשדה האמנות החזותי (חיפה: פרדס הוצאה לאור, 2020).

-Lev-Aladgem, Shulamit. "Yes, You Can": From symbolic resistance to social activism and back. *Ride: The Journal of Applied Theatre & Performance* 22(2) (2017), pp. 202-215.

ג. בין טיפול לאקטיביזם

-שם טוב, נפתלי, מזרחי שפירא, אשרת וקיסרי, שושי, "כל הקבוצה במה", מקבץ: כתב העת הישראלי להנחיה ולטיפול קבוצתי 25(1-2) (2020).

Boal, A., *The Aesthetics of the Oppressed*, Trans.: Adrian Jackson, (Abingdon and New York: Routledge, 2006).

Ray, Paula and Pendzik, Susana "Autobiographical therapeutic performance as a means of improving executive functioning in traumatized adults", *Frontiers in Psychology* (12) (2021).

ד. חשיבה ביקורתית על מגבלות דרך אמנות-נכות

-Cameron, Colin, "Further towards an affirmation model" in: *Disability Studies: Emerging insights and perspectives*, Thomas Campbell, Fernando Fontes, Laura Hemingway, Armineh Soorenia and Chris Till eds. (Leeds: University of Leeds Press, 2008).

-Sandahl, Carrie, "Disability Art and Culture: a model for imaginative ways to integrate the community" *Alter* 12(2) (2018), pp. 79-93.

ה. פרפורמנס של מגבלות

-Broyer, Nili and Hammer, Gili, "Disability and performance in everyday life", *Disability in American Life: An Encyclopedia of Concepts, Policies and Controversies*, Tamar Heller, Sarah Parker Harris, Carol J. Gill and Robert Gould eds. ABC-CLIO (2018).

-Eisenhauer, Jennifer' "Just Looking and Staring Back: Challenging Ableism through Disability Performance Art" *Studies in Art Education*. 49(1), 2007, pp. 7-22.

-Hammer, Gili, "A Pirouette with the twist of a wheelchair: Embodied translation and the creation of kinesthetic commensurability", *American Anthropologist* 123(2)

(2021), pp. 292-304.

-Garland-Thomson, Rosemarie, *Staring: How we look* (New York: Oxford University Press, 2009).

-Siebers, Tobin. *Disability Theory*. (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2008).

1. מתחים וסוגיות נבחרת בתיאטרון של אנשים עם מוגבלות

הורביץ-לוז, עירית, 'מ"אות קיין" ל"אות": דרמטורגיה של מופע חברתי אמנותי', דפים 74 (2021), עמ' 331-368.

ברויאר, נילי, "לעטות את המסיכה של הריק-קוד: אוטואתנוגרפיה בחוג לריקודי עם בכיסאות גלגלים", סוציולוגיה ישראלית יג' (2) (2012), עמ' 331-352.

-Bogdan, Robert, *Freak Show: Presenting human oddities for amusement and profit* (Chicago and London: University of Chicago Press, 1988).

-Barak Adi, "Critical Consciousness in Critical Social Work: Learning from the Theatre of the Oppressed. *The British Journal of Social Work*, 46(6) (2016), 1776-1792.

-Chrisman, Wendy L. "A reflection on inspiration: A recuperative call for emotion in Disability Studies." *Journal of Literary & Cultural Disability Studies* (5)2, Liverpool University Press (2011) pp. 173-84.

חומר לקריאה נוספת:

-Cohen-Cruz Jan.. *Engaging performance: Theatre as call and response* (London and New York: Routledge, 2010).

-Brecht, Bertold, "Two essays on unprofessional acting" in: *Brecht on Theatre: The development of an aesthetic*, John Willett ed. and trans. (London: Methuen, 1964 [1974]), pp. 148-153.

אלפי, יוסי, התיאטרון הקהילתי (ירושלים: דומינו, 1983).

ברסלר, שלומית, עדיף להיות צרודה מאשר אילמת: על תיאטרון קהילתי של נשים בישראל, (חיפה: פרדס, 2006).

לב-אלג'ם, שולמית, ניצבים בקדמת הבמה: מחאה, חגיגה וחתרנות בתאטרון הקהילתי (חיפה: אוניברסיטת חיפה ופרדס הוצאה לאור, 2010).

לוי, שמעון, שעת ביקור: תיאטרון קהילתי - בית שמש (תל-אביב: אופיר, 1992).
מילר, לואיס, "תיאטרון וקהילה: 'אוהל יוסף'", במה 64-65 (1975), עמ' 69-77.

אלון, חן, הריס, פיטר וטסלר, איריס, "תיאטרון אסירים וסטודנטים בבתי הסוהר: תהליך תיאטרוני וקבוצתי כטיפול עקיף", צוהר לבית הסוהר 10 (2006), עמ' 41-51.

- Pendzik, Susana, Emunah, Renée and Johnson, David R. eds., *The Self in Performance: Autobiographical, self-revelatory and autoethnographic forms of therapeutic theatre*, (New York: Palgrave Macmillan, 2016), pp. 1-18.

הולר, רוני, "לימודי מוגבלות: אתגרים וסוגיות", תיאוריה וביקורת 50 (2018), עמ' 475-492.
מור, שגית. "שוויין זכויות לאנשים עם מוגבלויות בתעסוקה - מתיקון הפרט לתיקון החברה." עיוני משפט (לה) (2012), עמ' 150-197.

שייקספיר, טום, "המודל החברתי של המוגבלות" בתוך: לימודי מוגבלות: מקראה, עורכים: אדוה

- איכנגרין, שגית מור, ניסים מזרחי וארלן קנטר (תל-אביב: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2016), עמ' 91-102.
- Longmore, Paul K., *Why I Burned My Book and Other Essays on Disability* (Philadelphia: Temple University Press, 2003).
- Sandahl Carrie, "From the streets to the stage: disability and the performing arts", *PMLA* 120 (2) (2005), pp. 620-624
- הררי, דרור, "הכל פרפורמנס", תיאוריה וביקורת 50 (2018), עמ' 531-551.
- Kuppers, Petra. *Disability Culture and Community Performance: Find a Strange and Twisted Shape*, Palgrave Macmillan, 2013.
- McRuer, Robert, "Fuck the Disabled: The prequel" in: *Shakespeare: A queer companion to the complete works of William Shakespeare*, Madhavi Menon, ed. (Durham and London: Duke University Press, 2011), pp. 294-301.
- Sandahl, Carrie and Auslander, Philip, eds., *Bodies in Commotion: Disability & Performance* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2005).
- Umathum, Sandra and Wihstutz, Benjamim, eds., *Disabled Theater* (Zürich and Berlin: Diaphanes, 2015).
- Conroy, Colette (ed. and introd.), "On Disability: Creative Tensions in Applied Theatre", *RIDE Research in Drama Education* 14(1) (2009), pp. 1-14.

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
 השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
 מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
 10 %
 מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 10 %
 נוכחות / השתתפות בסיוור 5 %

מידע נוסף / הערות:

- הגשת עבודה באיחור (תרגיל אמצע/עבודת סיכום) ללא קבלת אישור מבעוד מועד מהמרצה תגרור הורדת ניקוד. תורד נקודה מציון העבודה בעבור כל יום איחור.

- הגשת מטלות ביניים הינה תנאי חובה להגשת העבודה הסופית של הקורס. ללא הגשת מטלות הביניים, הסטודנט ית לא ת/יהיה רשאי.ת להגיש את עבודת הסיכום.

- עבודה חייבת יצירה מקורית של הסטודנט. במקרה בו סטודנטים מגישים את המטלה בשיתוף עם סטודנטים נוספים, האחריות על שמירה על כללי האתיקה חלה על כל אחד ואחת מהמגישים וכל חברי הצוות מחויבים לתרום משמעותית לכתיבת העבודה. תלמיד אינו רשאי לעיין בעבודה של סטודנט אחר או לשלוח את עבודתו לסטודנטים אחרים, אלא אם ניתן היתר מפורש לכך על-ידי מורה הקורס. טרם כתיבת עבודה על הסטודנט לעיין בכללי האתיקה שבאתר המודל ולחתום עליהם
<https://muddle2.cs.huji.ac.il/ru22/course/view.php?id=&q;31>

האוניברסיטה העברית ובית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית רואים חשיבות רבה בהנגשת דרכי ההוראה והשירותים הניתנים לסטודנטים. סטודנטים עם מוגבלויות מוזמנים לפנות למרצת הקורס על מנת לדון איתו/ה על צרכי הנגישות שלהם ועל ההתאמות הנדרשות. שימו לב כי חלק מההתאמות מחייבות אישור של יחידת הנגישות (il.ac.huji.savion@negishut), יחידת האבחון והתמיכה בסטודנטים עם ליקויי למידה והפרעות קשב (il.ac.huji.savion@ldsupport) או המרכז לעיוור משמעותית לתמוך יכולים אשר שונים שירותים מספקות אף אלו יחידות (cb@savion.huji.ac.il). בתהליך הלמידה. על כן, במקביל לפניה למרצה, מומלץ לסטודנטים לפנות ליחידות אלו בהקדם האפשרי.